

קונספירציות ופשעי מלחמה

שמואל חרל"פ | 31 בדצמבר, 2025 | גיליון 2079

אמרתו הידועה של הברון פון קלאוזביץ – "המלחמה אינה אלא המשך המדיניות באמצעים אחרים" – ממשיכה להדהד במרחב הציבורי. החוקר גל פינקל (מערכות, ספטמבר 2021) וחה"כ לשעבר, החוקר ועיתונאי עפר שלח, לאחרונה במספר התבטאויות, חידדו את הרלוונטיות שלה למלחמות ישראל: המלחמה אינה תכלית או מטרה, אלא אמצעי בלבד להשגת מטרה מדינית.

קלאוזביץ כתב לתקופתו, כאשר המלחמה נוהלה בין צבאות סדירים ונועדה למימוש אינטרסים מונרכיים של שליטה בנתינים וכיבוש טריטוריות. לעומת זאת, בדמוקרטיה מערבית מודרנית, המלחמה אינה עוד "המשך המדיניות" ו"אמצעי אחר" להשגת מטרות מדיניות. המלחמה הינה מוצא אחרון מסיטואציה קריטית, משברית, מלחמת "אין ברירה" מול תוקפן.

ובמקרה של ישראל, צה"ל הוא צבא ההגנה, לא ההתקפה. במהותן, מלחמות ישראל הינן הגנתיות. מלחמת ששת הימים הינה דוגמה מאלפת.

החוקר האמריקאי, פרופ' גארי בס, פוסק שהמערב שולל מלחמות יזומות. בספרו Judgment At Tokyo, הוא קבע שמשפטי הראווה בטוקיו של פושעי המלחמה היפנים, בסיום מלחמת העולם השנייה, נועדו בין השאר להפנים בדעת הקהל היפנית את ההכרה, שמלחמה אינה מכשיר לגיטימי של מדינאות, אלא פשע בינלאומי מדרגה ראשונה. לדבריו, התביעה האמריקאית בטוקיו שאלה מהדין הפלילי האמריקאי את מושג "קשירת קשר" (קונספירציה). הנאשמים במשפטי נירנברג וטוקיו הואשמו לא רק בפשעי מלחמה ספציפיים, אלא בקשירת קשר פלילי לביצוע פשעי מלחמה.

סנגורים, לדעת בס, שוטמים האשמות בקונספירציה מאותן סיבות שתובעים חובקים אותן. בהיותה פשע נפרד, קל יותר להרשיע נאשמים בקשירת קשר מאשר להרשיעם בביצוע הפשעים עצמם. אישומי הקונספירציה הפכו לרכיב ייחודי במשפטי נירנברג וטוקיו. הן נועדו להעניש את תוקפנות מדינות הציר ולהרתיע מדינות מפני יציאה למלחמות יזומות.

קונספירציה ופשעים של משטרי רודנות קיימים גם בהווה. סוכנות רויטרס פרסמה לאחרונה, ב-17 באוקטובר 2025, ידיעה שכותרתה "קונספירציה בתקופת אסד להעלמת אלפי גופות הפכה מדבר בסוריה לקבר המונים". הקבר נחפר בחשאי בשנים

2019 – 2021 על מנת להסתיר זוועות שביצע המשטר. הגופות שהתגלו היו של אסירים שעונו למוות בכלא. המשטר חפר בחשאי את קבר ההמונים והעביר את הגופות לאתר חדש במתקן צבאי במדבר. מבצעי העברתן של הגופות שמרו את הסוד במשך שש שנים. רק לאחר גילוי הקבר נחשפה הקונספירציה של המשטר להעלמת האמת.

בית הדין הבינלאומי בהאג מאשים את ישראל בביצוע פשעי מלחמה ופשעים נגד האנושות, כולל הרעבה, במהלך המלחמה ברצועת עזה. הוא אינו מאשים את ישראל בקשירת קשר לביצוע פשעי מלחמה. נהיר לכל העולם, שמלחמת 'חרבות ברזל' הינה מלחמת מגן, בתגובה לטבח בשבעה באוקטובר. עדיין, בהסתמך על קריאות של גורמים פוליטיים ישראלים להקמת התנחלויות ברצועת עזה, גופים אנטי-ישראלים בעולם עלולים להסיט את דעת הקהל העולמית ולהאשים את ישראל בקשירת קשר לכיבוש הרצועה וסיפוחה לישראל.

ראש הממשלה בנימין נתניהו זיהה את הסכנה. בראיון לרשת טלוויזיה האמריקאית הוא הצהיר שאין לישראל כל כוונה להקים התנחלויות בעזה. עצם העובדה, שראש הממשלה מצא צורך לשלול פומבית כל כוונה להקים התנחלויות בעזה מעידה על כי קיימת מגמה כזאת בציבוריות הישראלית.

על הממשלה לעמוד בתוקף על הצהרתו ולהימנע מהפיכת מלחמת מגן למלחמת כיבוש.

עורכי הסדרה: ענת קורץ ואלדד שביט